

Teorie veřejného sektoru

doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D.

► Veřejný sektor:

- jedná se o specifickou součást ekonomiky,
- smyslem veřejného sektoru je poskytování veřejných služeb,
- v rámci porovnání se soukromým sektorem, tak veřejný sektor není založen na principu zisku,
- finanční prostředky na fungování veřejného sektoru jsou získávány z veřejných rozpočtů,

Veřejný sektor

► Struktura veřejného sektoru:

- resorty,
  - školství, kultura
- instituce,
  - organizační složky, příspěvkové organizace, aj
- procesy,
  - rozhodovací procesy, veřejná volba

Veřejný sektor

► Do veřejného sektoru patří:

- justice,
- policie,
- armáda,
- veřejná hromadná doprava,
- sociální bydlení
- sociální služby,
- zdravotnictví,
- atd.

Veřejný sektor

- ▶ Ovlivňování veřejného sektoru:
  - ▶ faktory ekonomické,
  - ▶ faktory historické a geopolitické,
  - ▶ faktory demografické,
  - ▶ faktory kulturně-náboženské,
  - ▶ faktory politické.

Veřejný sektor

- ▶ Faktory ekonomické,
  - ▶ výkonnost ekonomiky,
  - ▶ existence bariér výkonnosti,
  - ▶ bariéry spotřeby,
  - ▶ velikost disponibilních finančních zdrojů,
  - ▶ fáze hospodářského cyklu,
  - ▶ apod.

Veřejný sektor

- ▶ Faktory historické a geopolitické:
  - ▶ veřejný sektor ovlivňuje tradice ve využívání principu solidarity a rovnosti.
- ▶ Faktory demografické:
  - ▶ růst populace a změny v její věkové a sociální struktuře,
  - ▶ změny ve věkové a sociální struktuře se promítají do změn poptávky po veřejných statcích.

Veřejný sektor

- ▶ Faktory kulturně náboženské:
  - ▶ ovlivňují sociální citění,
  - ▶ charitativní charakter sociální podpory a sociální péče.
- ▶ Faktory politické:
  - ▶ kvalita a kvantita veřejných statků zabezpečovaných veřejným sektorem je jedním z hlavních bodů volebních programů politických stran.

Veřejný sektor

„Stát není pouze společnost, která má veřejné místo, zřízené pro potírání zločinu a kvůli směně. Politická společnost existuje kvůli vznešeným činům, a nejen kvůli kamarádství.“

Aristotelés

Ekonomie veřejného sektoru

- ▶ **Veřejná ekonomie**
  - ▶ jedná se o vědní disciplínu, která zkoumá fungování a efektivnost té části národního hospodářství, která má neziskový charakter a je financována na základě přerozdělovacích procesů.
  - ▶ Dále hledá odpovědi na tyto otázky:
    - ▶ Proč existuje veřejný sektor?
    - ▶ Proč vláda zastává funkce, které zastává?
    - ▶ Proč veřejný sektor tenduje k neefektivnosti?
    - ▶ Jaké jsou příčiny selhání trhu? atd.

Ekonomika veřejného sektoru

- ▶ Bere v povědomí daná alokační pravidla a alokační procesy a zjišťuje, jak při využívání těchto principů fungují jednotlivá odvětví veřejného sektoru.

Poslání veřejného sektoru

- ▶ ekonomická funkce,
- ▶ sociální funkce,
- ▶ politická funkce,
- ▶ etická funkce.

Faktory efektivity veřejného sektoru

- ▶ Efektivnost veřejného sektoru ovlivňuje:
  - ▶ uspořádání společnosti,
  - ▶ fungování tržního systému,
  - ▶ konkurenční prostředí uvnitř veřejného sektoru,
  - ▶ financování veřejného sektoru,
  - ▶ systém řízení veřejného sektoru,
  - ▶ uplatňování poznatků vědy a techniky.

Efektivnost VS (I.)

- ▶ Efektivnost vs. hospodárnost vs. účinnost
- ▶ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě definuje:
  - **efektivnost**: použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.

Efektivnost VS (II.)

- ▶ Produkční neefektivita ve veřejném sektoru (příklad)
- ▶ Účinnost veřejného cíle (příklad)

Příčiny selhávání veřejného sektoru

- ▶ menší inovační aktivita,
- ▶ tendence k byrokratizaci,
- ▶ rigidita principů a zásad při zadávání veřejných zakázek,
- ▶ veřejná produkce statků bez ohledu na zákazníky a jejich preference.

Druhy neefektivnosti

- ▶ alokační,
- ▶ makroekonomická,
- ▶ redistribuční,
- ▶ produkční.

Faktory efektivity VS

- ▶ rozsah a struktura VS
- ▶ **vnější faktory efektivity:** fungování tržního sektoru, konkurenční prostředí, financování VS podle výkonu (příklad)
- ▶ **vnitřní faktory efektivity:** VaVal, kvalifikace pracovníků, management ve VS, rozsah činnosti VS.

Hodnocení efektivity VS (I.)

- ▶ Podle mezinárodních organizací (OECD, IMF, OSN) lze využít tyto ukazatele:
  - podíl veřejných výdajů na HDP,
  - podíl veřejných příjmů (nebo daní) na HDP,
  - zaměstnanost ve VS.

Hodnocení efektivity VS (II.)

- ▶ Vyjádření efektivity pomocí následující funkce:

$$E_{VS} = f(E_{VP}, E_{VV})$$

E_{VP} efektivity veřejné produkce

E_{VV} efektivity veřejných výdajů

Výkonnost veřejného sektoru: schopnost VS svým fungováním za pomoci struktury a rozsahu veřejné produkce dosáhnout tradiční makroekonomické cíle ve spojitosti se zajištěním sociálně-udržitelné distribuční rovnosti.

Děkuji za pozornost

